

PAASTUAJA KOLMAS PÜHAPÄEV AD 2024

Jr 7:23–26¹ (1Jh 5:18-20; Jh 8:46–59)

[22 Sest sel päeval, mil ma tõin nad ära Egiptusemaalt, ei rääkinud ma teie vanematega ega andnud neile käsku põletus- ja tapaohvri kohta,]

23 vaid ma andsin neile selle käsu, öeldes: Kuulake mu häält, siis ma olen teie Jumal ja teie olete minu rahvas; ja käige kõigiti seda teed, mida ma teid käsin, et teil oleks hea põli!

24 Aga nemad ei kuulanud ega pööranud kõrva, vaid käisid oma nõu järgi oma kurja südame paadumuses, ja nad läksid tagasi, aga mitte edasi.

25 Alates sellest päevast, kui teie vanemad lahkusid Egiptusemaalt, kuni tänapäevani olen ma läkitanud teie juurde kõik oma sulased prohvetid – läkitanud päevast päeva,

26 aga teie ei kuulanud mind ega pööranud kõrva, vaid jäite kangekaelseiks; te tegite rohkem paha kui teie vanemad.

Sest ma ei rääkinud teie isadele ja ei andnud neile päeval, mil ma tõin nad välja Egiptusemaalt, korraldust põletus- ja tapaohvri kohta, vaid selle käsusõna ma andsin neile, üteldes: «Kuulake mu häält ja ma olen teile Jumalaks ja teie olete mulle rahvaks. Ja käige kõigel sellel teel, mida ma olen teid käskinud, et teil läheks hästi!» Ja nemad ei kuulanud ja ei sirutanud oma kõrva ning käisid oma kurja südame kavatsustes ja kanguses ning kulgesid tagurpidi, mitte edaspidi. Sellest päevast peale, mil teie isad tulid välja Egiptusemaalt, kuni selle päevani olen ma teile läkitanud kõik oma sulased, iga päev varakult tõusnud ja läkitanud. Ja nad ei kuulanud mind ja ei sirutanud oma kõrva ja tegid kangeks oma kaela – hullemini veel kui nende isad.

Sissejuhatus

Jeremija raamat on heebrea Piiblis teine nn hilistest prohvetitest, kristlikus traditsioonis nimetatakse Jeremijat ka üheks «suurtest prohvetitest» – termin, mida kasutatakse vastandina kaheteistkümnele «väiksele prohvetile»². Jr 1:1 pealkirjastab raamatu järgmiselt: «Jeremija, Hilkiya poja sõnad. Jeremija oli Benjamini maal Anatotis asuvate preestrite hulgast.»

Nimi יְרֵמְיָהּ tuleneb Jumala nimest ning verbist יָרָם – «ülendama», «esile tõstma» – ja tähendab «[see, keda] Issand on ülendanud» või «[see, kelle] Issand on määranud».

¹ Teksti terviklikkuse huvides on käesolevas tekstikäsitluses lisatud Jr 7:22.

² «Suurte prohvetite» hulka kuuluvad kristliku traditsiooni järgi Jesaja, Jeremija, Nutulaulude, Baaruki, Hesekeeli ja Taanieli raamat. Juudi traditsioonis paigutatakse neist prohvetite hulka üksnes Jesaja, Jeremija ja Hesekeeli raamat.

Jeremija raamat jaguneb laias laastus kaheks suuremaks prohvetikuulutusi sisaldavaks osaks (ettekuulutused Juuda ja Jeruusalemma kohta peatükkides 1–25 ning ettekuulutused paganarahvaste kohta peatükkides 46–51), mis on põimitud biograafiliste seikadega ning mille vahele mahuvad eraldi tervikuna ka lootusesõnumid peatükkides 30–33.

Prohvet Jeremija tegutses 7. sajandi teisel ja 6. sajandi I poolel eKr, tema esmaseks ülesandeks oli kuulutada Jumala kohut Juudale ja Jeruusalemmale, põhjuseks taganemine Jumalast, andumine ebajumalateenistusele ning sellest tulenevalt kõikvõimalik ülekohus, mis oli muutunud valdavaks ja väljakannatamatuks. Jeremija kasutab võrdpildina muuhulgas näiteid abielurikkumisest ja hooratööst ning paneb väga suurt rõhku truudusele, asetades sageli pattudest esimesele kohale pettuse, valelikkuse ja truudusetuse, süüdistades Jumala rahvast samal ajal ka tänamatuses, mõistmatuses ning Jumala headuse, armu ja abi unustamises. Samaaegselt ebajumalateenistuse sõitlemisega hoiatab Jeremija ka lootuse panemise eest pelgalt rituaalsele, formaalsele jumalateenistusele, millega ei kaasne meelearandus ega elu jumalikus õiguses.

Jumalast ja Tema õigusest taganenuid ei päästa isegi Jumala tempel ühes selles toimetatava ohvriteenistusega, kuna Jumal on otsustanud oma koja, mille Tema rahvas on muutnud röövlikoopaks, Siilos asunud pühamu kombel hüljata ja hävitada: «Ärge lootke valesõnade peale, kui öeldakse: «See on Issanda tempel, Issanda tempel, Issanda tempel!»... Ons see koda, millele on pandud minu nimi, teie silmis röövlikoobas? Vaata, minagi näen seda seesugusena... Ma talitan kojaga, millele on pandud minu nimi, mille peale te loodate, ja paigaga, mille ma olen andnud teile ja teie vanemaile, nõnda nagu ma talitasin Siiloga, ja heidan teid ära oma palge eest» (Jr 7:4.11.14j)

Jeremija ei võta Jumala kutset ega Temalt saadud ülesannet vastu sugugi vaimustusega, vaid üritab seda tõrjuda esmalt väitega, et on liiga noor, kogenematu ja oskamatu, hiljem aga ahastava tunnistusega, millist valu talle valmistab omaenda rahvale häda ja hävingu kuulutamine. Sellisena kehastab Jeremija Issanda prohvetina teatud mõttes Jumalat ennast, kes peab südamevalus nägema, kuidas Tema rahvas on Temast ära pöördunud, Ta unustanud ja ennast seeläbi hukkamisele määranud: «Mu mure murrab mind, mu süda on haige!» (Jr 8:18)³

Oma karmi kuulutuse tõttu on Jeremija pidevas konfliktis nn õukonnaprohvetite ja preesterkonnaga, teda kiusatakse taga ja püütakse surmata. Seetõttu on kristlik pärimus näinud temas ka Kristuse prohvetlikku eelkujut, seda enam, et kui ta viimaks Egiptusesse põgenejate poolt vastu ta oma tahtmist sinna kaasa viiakse, võtab ta

³ Vt ka nt Jr 4:19j: Mu rind, mu rind, ma väänlen valudes. Oh, mu südameseinad! Mu süda tormitseb mu sees. Ma ei saa vaiki olla, sest ma kuulen sarvehäält, sõjakära. Hävingut kuulutatakse hävingu peale, sest kogu maa on rüüstatud...

piltlikult öeldes enda peale oma rahva patu ja sellesama needuse, millega ta oli rahvast Egiptusesse minemise eest hoiatanud.⁴

Jeremija raamatu lõpuosa moodustavad nii ajaloolised ja biograafilised kirjeldused (neid leiab prohvetlike sõnade vahele põimituna kogu raamatust) kui mitmete paganarahvaste ja suurvõimude vastu suunatud kohtukuulutused. Nii kristlikus kui juudi traditsioonis tuuakse Jeremija raamatust määravana esile aga iseäranis tulevikutootused, mille kulminatsiooniks on vangipõlvest tagasipöördumise ning Jumala ja Tema rahva vahel sõlmitava Uue Lepingu ettekuulutus (Jr 31).

Keelelisi märkuseid

Egiptusemaalt – מִצְרַיִם – nime מִצְרַיִם – «Egiptus» («egiptlased») – algupära pole selge, kuid kindlasti tajub heebrealane selle nime sarnasust sõnaga מִצּוֹר – «piiramine», ülekantud tähenduses «ahistus», «kitsikus», ka «häda», «viletsus».

Ei rääkinud – לֹא דִבַּרְתִּי – sõna דִּבַּר – «kõnelema», «rääkima» – tähistab korrastatud, mõtestatud, isegi loovat kõnelemist, mis ei pruugi mitte ainult kirjeldada, vaid võib ka põhjustada seda, millest kõneldakse.

Ega andnud neile käsku – וְלֹא צִוִּיתִים – sõna צִוָּה tähendab «käskima», «korraldust andma», «ülesandeks seadma».

Põletus- ja tapaohvri kohta – עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה וְחֵבֶחַ – sõna עָלָה – «põletusohver»⁵ – tuleneb verbist עָלָה – «üles minema», «üles viima», «ülendama», «ülistama», «[ohvrit/kingitust] üle andma», siit tulenevalt ka «ohverdama». Sõna חֵבֶחַ – «tapaohver» – tuleneb verbist חָבַח – «[ohverdamiseks] tapma».

Kuulake – sõna שָׁמַע tähendab «kuulma», «kuulama», «tähele panema», «[palvet] kuulda võtma», ka «kuuletuma».

Ja käige – וְהִלַּכְתֶּם – sõna הִלַּךְ tähendab «käima», «minema», «teele asuma» ja tähistab ülekantult ka teatava eluviisi järgimist.

Kõigiti seda teed – בְּכָל־הַדֶּרֶךְ – sõnasõnalt: «kõigel [sellel] teel». Sõna דֶּרֶךְ – «tee» – tuleneb verbist דָּרַךְ – «sammuma», «astuma», «[sisse] tallama» ning tähistab nii teed kui ka eluviisi ja elukäiku ja -valikuid.

⁴ Vrd nt Jr 42:18: Sest nõnda ütleb vägede Issand, Iisraeli Jumal: Otsekui mu viha ja raev on valatud Jeruusalemma elanike peale, nõnda valatakse mu raev teie peale, kui te lähete Egiptusesse, ja te saate sajutuseks ja hirmutuseks, needuseks ja teotuseks, ja te ei saa enam näha seda paika.

⁵ Ohver, mille puhul kogu ohvriand täielikult põletatakse.

Ega pööranud – וּלְאֶהָטוּ – sõna נָטָה tähendab «välja sirutama», «sirutama», «[ennast kellegi/millegi poole] kallutama/kummardama», «[kellegi poole] pöörduma».

Vaid käisid – וַיֵּלְכוּ – sõna יָלַךְ tähendab «käima», «minema», «tulema», «kõndima», ülekantult ka «elama».

Kurja – הָרַע – sõna רָע tähistab nii seesmist kurjust ja pahatahtlikkust kui ka aktiivset, nähtavat ja kogetavat kurja, mida kellelegi tehakse.

Südame – לִבָּם – sõna לֵב tähistab lisaks südamele ka üleüldiselt inimese sisemust, sisemaailma, seda, kes ta iseendas (ja enesest teadlikuks saanuna) on, samuti tahtevalmidust ja [tegutsemis-] julgust.

Paadumuses – בְּשִׁרְרוּת – sõna שִׁרְרוּת tähendab «põikpäisus», «[südame-] kõvadus», «paadumus», «[südame-] kangus».

Ja...läksid – וַיֵּהִיוּ – sõna הָיָה tähendab «olema», «saama».⁶

Kõik oma sulased – אֶת־כָּל־עֲבָדָי – sõna עָבַד – «sulane», «ori» – tuleneb verbist עָבַד – «töötama», «teenima», «[maad] harima».

Prohvetid – הַנְּבִיאִים – sõna נָבִיא – «prohvet» – tuleneb verbist נָבֵא – «prohvetlikult kõnelema» –, mille üheks kaastähenduseks on ülevoolav pulbitsemine või väljavalamine.

Läkitanud päevast päeva – יוֹם הַשָּׂכָם וְשָׁלַח – sõnasõnalt: «päeval vara üles tõusnud ja läkitanud» või «ja läkitanud päeval ja varahommikul».⁷ Võiks tõlkida ka: «muudkui aga läkitanud» või «läkitanud terve päeva varavalgest alates».

Sisuline analüüs

Prohvet Jeremija raamatu seitsmendale peatükile eelneb Jeruusalemma ja Juuda vastu suunatud kohtu- ja hädakuulutus: «Põhja poolt paistab õnnetus ja suur häving.» (Jr 6:1) Issand laseb Siioni tütre, «kena ja helliku» (Jr 6:2), hävitada, kui see Teda ei kuula, lausa lagedaks teha (Jr 6:8). Paraku peab prohvet tõdema, et teda ei võeta kuulda: «Vaata, nende kõrvadel on eesnahk, nad ei saa kuulda. Vaata, Issanda sõna on neile teotuseks, see ei kõlba neile.» (Jr 6:10) Selle asemel, et elada õiguses ja jumalakartuses, ahnitseb igäuks «pisemast suuremani» omakasu ning «prohvetist preestrini petavad kõik» (Jr 6:13), pettes samal ajal ka iseennast kinnitusega, et kõik on hästi, «öeldes: «Rahu, rahu!», kuigi rahu ei ole» (Jr 6:14).

⁶ 1739. aasta Piiblis: «ja nemmad on taggasi sanud, ja ei mitte eddasi».

⁷ 1739. aasta Piiblis: «kül aegsaste ikka teie jure läkkitanud».

Jumal on seadnud oma rahvale vahimehi, et hoiatada teda läheneva häda eest, ent rahvas ei kuula ei prohvetlikku kõnet ega tähelepanu äratamiseks ja südametunnistuse üles raputamiseks kõlavat sarvehäält, vaid ütleb põikpäiselt ja sõgedalt: «Me ei kuula!» (Jr 6:17), arvates, et suudab Jumala karistust ära hoida põletus- ja tapaohvritega ning viirukilõhnaga (vrd Jr 6:20).

Nähes, kuidas Iisrael Teda ja Tema Seadust põlgab, ei piirdu Jumal üksnes oma rahvalt kaitse ja õnnistuse ära võtmisega, vaid on otsustanud panna «komistuskive sellele rahvale, ja nad komistavad nende otsa, isad ja pojad üheskoos, naaber hukkub koos naabriga» (Jr 6:21). Karistus saabub koos põhjamaalt tuleva rahvaga, kes on julm ega tunne halastust (Jr 6:23), kellest kuuldes haarab Siioni tütart «ahastus nagu sünnitajat valu» (Jr 6:24). Ainus väljapääs oleks kohene radikaalne meeleparandus: «Mu rahva tütar! Rõivastu kotiriidesse ja püherda tuhas, leina nagu ainsat poega, sest äkitselt tuleb hävitaja meie kallale!» (Jr 6:26)

Jumal saadab Jeremija kuulutama otse sinna, kus Jumala pühadus ja Tema rahva ülekohus kõige teravamalt ja selgemalt kontrasteeruvad, nimelt templisse, Issanda kotta: «Seisa Issanda koja väravas ja kuuluta seal seda sõna ning ütle: «Kuulge Issanda sõna, kogu Juuda, kes tulete sisse neist väravaist Issandat kummardama! Nõnda ütleb Vägede Issand, Iisraeli Jumal: Parandage oma eluviise ja tegusid, siis ma jätan teid elama siia paika! Ärge lootke valesõnade peale, kui öeldakse: «See on Issanda tempel, Issanda tempel, Issanda tempel!»» (Jr 7:2–4)

Jumal ootab oma rahvalt meeleparandust, ülekohtu tegemise ja süütu vere valamise lõpetamist ning loobumist võõraste jumalate järel käimisest. Paraku teab Issand samal ajal suurepäraselt, et Tema rahvas ei ole selleks [veel] valmis: «Aga vaata, te loodate valesõnade peale, millest ei ole kasu.» (Jr 7:8) Iisraeli jumalateenistus ei ole muud kui jumalateotus, kuna inimesed tahavad «varastada, tappa, abielu rikkuda, valet vanduda...ning käia teiste jumalate järel», ja siis tulla ning seista Issanda kojas ning öelda: «Me oleme päästetud!» – selleks, et «edasi teha kõiki neid jäledusi» (Jr 7:9–10)

Jumala kojast on tehtud röövlikoobas ning Juuda on oma Issandast taganenud samamoodi, nagu varasemalt Efraim⁸ – seetõttu tabab Jeruusalemma templit sama saatus, mis oli saanud osaks Siilos asunud pühamule: «[Ma] heidan teid ära oma palge eest, nõnda nagu ma heitsin ära kõik teie vennad, kogu Efraimi soo.» (Jr 7:15) Issand lausa keelab prohvetil oma rahva eest palvetamise, öeldes, et Ta ei kuula teda (Jr 7:16), kuna ülekohtule ja ebajumalateenistusele pole andunud mitte ainult vähesed, vaid terve rahvas: «Lapsed korjavad puid, isad süütavad tule ja naised sõtkuvad tainast, et valmistada ohvrileibu Taevakuningannale. Ja nad valavad joogiohvreid teistele jumalatele, et mind teotada.» (Jr 7:18)

⁸ Efraimi all peetakse siin silmas Põhja-Iisraeli kuningriiki.

Jumal kinnitab, et Tema «vihaldõm voolab selle paiga peale, inimeste ja loomade peale, välja puude ja maa vilja peale, ja see põleb kustumatult» (Jr 7:20). Kõige teravamalt lõikavad aga sõnad: «Kas nad teotavad mind? küsib Issand. Eks nad teota iseendid oma häbis?» (Jr 7:19) Nii ongi Issand otsustanud oma rahva vähemalt mõneks ajaks tema häbisse jätta – küllap selleks, et inimesed ennast üha enam häbistades viimaks jälle mõistusele tuleksid.

Ei saa olla midagi kohutavamamat kui jumalateotuseks ja enesepettuseks väärastunud jumalateenistus, kuna see paneb inimesed uskuma, et nad on õigel teel, käivad koos oma Jumalaga ning toovad Talle au ja kiitust, samal ajal, kui nad tegelikult kaugenevad üha enam Jumalast, nii et nende tee ei vii mitte üles-, vaid allapoole, «tagasi, aga mitte edasi» (Jr 7:24).

Jumal käsib prohvetil meenutada oma rahvale Egiptuse orjapõlvest pääsemist: «Sel päeval, mil ma tõin nad ära Egiptusemaalt, ei rääkinud ma teie vanematega ega andnud neile käsku põletus- ja tapaohvri kohta, vaid ma andsin neile selle käsu, öeldes: «Kuulake mu häält, siis ma olen teie Jumal ja teie olete minu rahvas; ja käige kõigiti seda teed, mida ma teid käsin, et teil oleks hea põli!»» (Jr 7:22j) Küllap siin peetakse silmas eeskätt kümnet käsku, millele Jumal lisas kinnitava manitsuse: «Täitke siis neid hoolsasti, nagu Issand, teie Jumal, teid on käskinud, ärge pöörduge paremale ega vasakule kogu sellel teel, mida Issand, teie Jumal, teid on käskinud käia, et te jääsite elama, et teie käsi hästi käiks ja te pikendaksite oma päevi sellel maal, mille te pärite.» (5Ms 5:32j)

Kuigi võib jääda mulje, nagu vastandaks prohvet siin kõlblusseaduse ohvriteenistusele, ei ole taoline tõlgendus õige. Jeremija sõnum on, nagu juba öeldud, et kõlblusetus muudab selle, mis peaks olema kõige püham – Issanda kummardamise Tema kojas, Tema auhiilguse asupaigas – ebajumalateenistuseks ja jumalateotuseks. Kui aga rahvas meelt parandades ülekohtust pöördub ja hakkab taas käima teed, mille Issand on talle seadnud, siis saab ka templiteenistus taas Jumalale meelepäraseks. See on sama sõnum, mis tuleb väga selgelt esile Taaveti patukahetsuspsalmis: «Sest tapaohvrid ei meeldi Sulle, muidu ma annaksin neid; põletusohvrist ei ole Sul head meelt. Jumalale meelepärane ohver on murtud vaim, murtud ja purukslöödud südant ei põlga Jumal. [...] Siis hakkavad Sulle meeldima õiguse ohvrid, põletusohvrid ja koguohvrid, siis tuuakse härjavärsse Su altarile!» (Ps 51:18j.21)

Paraku ei saa prohvet varjata oma pessimismi – või õigemini, eriti kuna tegemist on Jumala pöördumisega oma rahva poole, realismi – ning peab tõdema nii Iisraeli rahva esiisaid meenutades kui oma kaasaegsete põlvkonnale vaadates, et inimesed ei võta ei Jumala käske ega meelega paranduskutset kuulda, vaid käivad põikpäiselt omaenda arusaamade, nõu ja kavatsuste järgi, mis ei võrsu kuskilt mujalt kui nende kurjast, patusest, kõvast ja paadunud südamest.

Tulemuseks on, et Iisraeli tee viib «tagasi, aga mitte edasi» (Jr 7:24). Seda võib mõista kõigepealt üleüldise heaolu kontekstis: ülekohtu ja kurja külvamisele järgneb enesestmõistetavalt sellesama lõikamine, kusjuures ei maksa unustada, et lõikus on enamasti ikka suurem kui külv. Aga hoiatavat sõnumit tagasi, mitte edasi «saamisest» (vt vastavat keelelist märkust) või kulgemisest võib mõista ka Egiptuse orjapõlvest pääsemise kontekstis: andes ennast kurja meeleva, andudes ülekohtule ja väärjumalateenistusele laseb Jumala poolt vabastatud, orjapõlvest välja toodud rahvas ennast jälle orjaikkesse aheldada, kusjuures eriti irooniline, lausa masendav on kogu see lugu seetõttu, et prohvet kõneleb Jumala rahva kõvast, paadunud südamest ja kangest kaelast täpselt samu sõnu kasutades, millega kord iseloomustati Iisraeli rahvast orjastanud Egiptuse vaaraod, keda Jumal rängalt karistas ja nuhtles.⁹

Jumala rahva kael on kange ja süda on kalk sellest hoolimata, et Issand pole väsinud saatmast tema juurde oma sulaseid, oma prohveteid, päevast päeva, varavalgest hilisõhtuni (vt vastavat keelelist märkust). Jumal ei taha oma rahvast nuhelda, aga Tal ei jää midagi muud üle. Küllap Jumala süda on oma õnnetu, patuse rahva ja teda tabava hävingu peale vaadates sama murtud, nagu oli prohvet Jeremijal, kes hüüdis: «Mu mure murrab mind, mu süda on haige! Oma rahva, mu tütre vigastuse pärast olen ma murdunud, ma olen kurb, mind on haaranud hirm. Kes annaks, et mu peas oleks vett ja mu silmad oleksid pisarate allikad? Siis ma nutaksin päevad ja ööd oma tütre, oma rahva mahalöödute pärast.» (Jr 8:18.21j)

Issand peab oma rahvast karistama – selleks, et teda aidata ja päästa: «Vaata, ma sulatan ja proovin neid, sest mida muud saaksin ma teha oma rahva, mu tütre heaks?» (Jr 9:6) Ta teeb seda selleks, et inimesed viimaks ometi mõistaksid, et nende kurjus on olnud suuremgi veel kui esiisade oma, ning et nad sellele äratundmisele jõudes meelt parandaksid ja viimaks ometi oma Jumala juurde tagasi pöörduksid. Paraku on selleks vaja palju aega ja rohkeid katsumusi, kogu maa laastamist ning rahva viimist pagendusse – kuni tulevad päevad, mil «enam ei öelda: «Nii tõesti kui elab Issand, kes tõi Iisraeli lapsed ära Egiptusemaalt», vaid: «Nii tõesti kui elab Issand, kes tõi Iisraeli lapsed ära põhjamaalt ja kõigist maadest, kuhu Ta oli nad pillutanud», sest Jumal toob oma rahva tagasi maale, mille Ta oli andnud nende vanemaile (Jr 16:14j).

See kõik ei tähenda, et prohveti sõnumil puuduks rakendus käesolevas päevas: igal päeval on võimalik kuulata Issanda häält ning pöörata oma kõrv Tema poole, ja kui seda ei tee ka paljud, vaid üksnes vähesed, võib-olla koguni üksainus, toosama prohvet ise, siis võib ta teada, et Issand on temaga, et teda aidata ning päästa ta kurjade käest ja lunastada vägivallatsete pihust (vrd Jr 15:20j).

⁹ «Aga mina teen kõvaks vaarao südame ja teen palju imetegusid ja tunnustähti Egiptusemaal.» (2Ms 7:3); «Siis kui vaarao oli kalgilt meie mineku vastu, tappis Issand kõik esmasündinud Egiptusemaal, inimeste esmasündinuist kariloomade esmasündinuteni.» (2Ms 13:15)

Jutluseks

Paastuaja kolmanda pühapäeva vanakiriklik nimi *Oculi* – «Silmad» – pärineb nagu eelnevagi pühapäeva nimetus 25. psalmist, sedapuhku 15. salmist: «Mu silmad on alati Issanda poole, sest Tema tõmbab mu jalad võrgust välja.» Pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Jeesus – kurjuse võimu võitja». Käsiraamat juhatab pühapäeva sisse järgmiselt: «Ülestõusmispühadele eelnev aeg oli algkirikus ristimiseks ettevalmistumise aeg ja sellega liitus eksortsism kurjuse võimu väljaajamiseks. Selle pühapäeva teema haakub esimese paastuaja pühapäevaga ja kutsub inimest mõtlema, kelle poolel ta seisab.»

Pühapäeva vanakiriklik Evangeelium (Lk 11:14–28) kõneleb eeskätt sellest, kuidas Jeesust süüdistati pärast ühe kurja vaimu väljaajamist koostöös saatana endaga – Jeesus lükkas selle süüdistuse otsustavalt tagasi ja seadis oma kuulajad kompromissitu valiku ette: «Kes ei ole minuga, see on minu vastu, kes ei kogu minuga, see pillab.» (Lk 11:23)

Siin on nähtav sarnasus EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava kolmanda lugemisaasta Evangeeliumiga (Jh 8:46–59), kus Jeesus seisab silmitsi samasuguste süüdistustega, kusjuures neile vastates ei piirdu Ta mitte ainult nende tõrjumisega, vaid läheb palju kaugemale, näidates, et Teda süüdistades ja teotades süüdistavad ja teotavad Tema vastased Jumalat ennast. Luuka evangeeliumis sedastab Jeesus: «Aga kui mina Jumala sõrmega ajan kurje vaime välja, siis on Jumala riik jõudnud teie juurde.» (Lk 11:20), Johannese Evangeeliumis ütleb Ta: «Kes on Jumalast, see kuuleb Jumala sõnu. Teie ei kuule selle pärast, et teie ei ole Jumalast... Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui keegi paneb tallele mu sõnad, siis ta ei näe surma iialgi!» (Jh 8:47.51)

Kolmanda lugemisaasta Epistel (1Jh 5:18–20) ühelt poolt julgustab tunnistusega Jeesusest Kristusest kui tõelisest Jumalast, kelles on igavene elu, teiselt poolt aga manitseb hoiduma patu ja kurja eest. Epistlis on olulisel kohal küsimus Jumala ja Tema sõna õigest mõistmisest: «Aga me teame, et Jumala Poeg on tulnud ja andnud meile mõistmise, et me tunneksime ära Tõelise. Ja meie oleme Tõelises, tema Pojas Jeesuses Kristuses.» See õige mõistmine, mis on neil, kes usuvad Jeesusesse, vastandub Tema vastaste tahtlikule ja seega ka süülisele mõistmatusele, mis paneb Jeesuse retooriliselt küsima ja tõdema: «Kui ma räägin tõtt, miks te siis ei usu mind? Kes on Jumalast, see kuuleb Jumala sõnu. Teie ei kuule selle pärast, et teie ei ole Jumalast.» (Jh 8:46j)

Vana Testamendi lugemist Evangeeliumi ja Epistliga sidudes võib keskenduda Jumala järelejätmatule kutsele, et Tema rahvas – ja viimselt kogu inimkond – pöörduks oma kurjusest ja parandaks meelt, et ta ei peaks hukkuma. Kuigi me peame koos prohvet Jeremija ja Jumala endaga realistlikult tõdema, et neid, kes seda kutset tõsiselt võtavad ja tõepoolest meelt parandavad, ei ole kunagi palju, ei tohi me tüdida, vaid peame jumalikku armusõnumit kuulutama päevast päeva, varahommikust hilisõhtuni, laskmata end mõjutada või muserdada sellest, kui vähe on neid, kes oma kõrva Issanda sõna poole sirutavad ja Teda kuulda võtavad.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Jumala sõna ja Tema rahva ajalugu on märgistatud ühest ja samast aina korduvast muustrist: Issand vaatab armastuse ja halastusega inimeste peale, kes on takerdunud omaenda kurjusesse ja maadlevad patuga ning kutsuvad neid, päästab nad, teeb nad puhtaks, kingib neile uue alguses ja õnnistab neid kõigiti – ning peab varsti jälle nägema, kuidas inimesed õiguse teelt kõrvale lähevad, otsekui vabatahtlikult ja täiesti ise oma jalad kuradi püünistesse pistavad ning ennast kõikvõimalike kiusatuste ja neist võrsuvate pattude võrku mässivad. Eriti traagiline on see kõik juhul, kui inimesed petavad ennast seejuures arvamusega, et nendega on kõik korras ja nad elavad vaat' et igati jumalakartlikku elu («judeokristlikud väärtused»).
2. Tegelikult ei saa olla hullemat jumalateotust kui välise vagaduse taha peidetud isekus, hoolimatus ja ülekohtus. Prohvet Jeremija kõneles sellest väga teravate sõnadega otse Jumala koja väravas, kuulutades, et inimesed on teinud Issanda pühast palvekojast röövlikoopa. Tulemuseks oli see, et isegi Jumala enda Seaduses ette nähtud ohvriteenistusest oli saanud ebajumalateenistus, Jumala pilkamine, millele ei saanud järgneda midagi muud kui karistus, nuhtlus, täielik häving. Jumal tuletas prohveti kaudu oma rahvale meelde, et kui Ta nendega Siinail lepingu sõlmis, siis ei andnud Ta neile esimese asjana mitte korraldust tuua Talle põletus- ja tapaohvreid, vaid käskis neil käia teed, mida Tema neile näitab – õiguse, mitte ülekohtu teed. Paraku ei pidanud sellest käsust kinni ei Iisraeli esiisad ega prohvet Jeremija kaasaegsed, ja need, kes olid Jumalast taganenud, ei pöördunud Tema juurde tagasi hoolimata sellest, et Jumal oli päevast päeva, varahommikust hilisõhtuni nende juurde oma sulaseid, oma prohveteid läkitanud. Nii ei jäänud Issandal üle muud kui oma rahvast karistada.
3. Kõik see kehtib meie puhul samamoodi, nagu prohvet Jeremija päevil Jeruusalemma ja Juuda rahva puhul: ka meie peame kuulama Issanda häält ja käima teed, mida Tema meile näitab – õiguse, truuduse, jumalakartuse ja armastuse teed. Kui me sellelt teelt kõrvale pöörame, kui me teeme oma südame kõvaks ja oma kaela kangeks, siis tõmbame enda peale vähemalt sama suure häda ja sama ränga karistuse, nagu oli see, mis tabas Iisraeli rahvast. Tegelikult on meie olukord veelgi tõsisem: me oleme Jeesuses Kristuses tundnud ära tõelise Jumala ja saanud osa igavese elu täiusest – kui me Ta nüüd ära põlgame ja «tahtlikult teeme pattu pärast seda, kui oleme õppinud tundma tõde, siis ei ole enam ohvrit pattude eest, vaid ainult mingi hirmus kohtu ootamine ja äge tuli», sest «kui keegi hülgab Moosese Seaduse, siis peab ta ilma armuheitmiseta surema kahe või kolme tunnistaja sõna peale» – «kui palju rängema nuhtluse väärrib siis... see, kes Jumala Poega on jalgadega tallanud ega ole pühaks pidanud lepingu verd, millega ta on pühitsetud» (Hb 10:26–29). Need aga, kes võtavad Issanda armusõna kuulda ja sellele järgnevad, võivad teada, et neile kehtib Issanda töötus: «Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui keegi paneb tallele mu sõnad, siis ta ei näe surma iialgi!» (Jh 8:51)